

Конституційний Суд України  
01033, м. Київ,  
вул. Жиланська, б. 14

Громадянки України  
Атаєвої Лілії Володимирівни

## КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

**щодо офіційного тлумачення частини 3 статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» у взаємозв'язку із пунктом 7 частини 1 статті 5, пункту 4 частини 2 статті 10 Закону України «Про судовий збір», пунктом 7 Постанови №10 від 17.10.2014 року Пленуму Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (зі змінами від 25 вересня 2015 року) «Про застосування судами законодавства про судові витрати у цивільних справах»**

**Підстава для конституційного звернення:** наявність неоднозначного застосування положень Закону України «Про захист прав споживачів» та Закону України «Про судовий збір» судами України, що призвело до порушення конституційних прав і свобод суб'єкта конституційного звернення, а саме:

1.1. При розгляді апеляційної скарги на рішення районного суду м року за позовом до ПАТ « про захист прав споживачів та визнання недійсними кредитного, іпотечного договорів і договору поруки, як такі що укладені під впливом обману, Апеляційний суд області виніс ухвали: від року (Додаток2), року (Додаток3), року (Додаток4) про залишення скарги без руху, оскільки заявником не сплачено судовий збір за подання апеляційної скарги відповідно до Закону України «Про судовий збір».

Ухвала апеляційної інстанції від 08.04.2016 року - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57043261>

Ухвала апеляційної інстанції від 19.04.2016 року - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57316918>

Ухвала апеляційної інстанції від 22.04.2016 року - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57316977>

1.2. При розгляді справи за позовом про захист прав споживачів до ПАТ КБ " районним Судом і (залишено без змін ухвалами апеляційної інстанції) було винесено ухвалу від року, в якій суд зазначив, що «на час звернення позивача до суду стаття 5 Закону України «Про судовий збір» містить вичерпний перелік осіб, які звільнені від сплати судового збору. Крім того, до категорії позовів, за подання яких відповідно до ст.2 ч.2 Закону України «Про судовий збір» не сплачується судовий збір, вищевказаний позов не відноситься. Відтак, враховуючи пріоритетність Закону України «Про судовий збір», який є спеціальним у даних правовідносинах, порівняно з Законом України «Про захист прав споживачів», а також пріоритетність закону, який прийнятий пізніше, вважаю, що у відповідності до положень ч. 5 ст. 119 ЦПК України позивачу необхідно було сплатити судовий збір.»

Ухвала суду першої інстанції - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54442860> (Додаток5)

Ухвала суду апеляційної інстанції - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54599385> (Додаток6)  
Ухвала суду апеляційної інстанції - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55189933> (Додаток7)

1.3. Ухвалою \_\_\_\_\_ районного суду \_\_\_\_\_ від \_\_\_\_\_ року, залишеною без змін ухвалою апеляційного суду \_\_\_\_\_ області від \_\_\_\_\_ року, позовну заяву - до ПАТ \_\_\_\_\_ про захист прав споживачів, визнання недійсним кредитного договору, визнано неподаною та повернуто заявнику з підстав несплати судового збору.

Ухвала суду першої інстанції - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/53826741> (Додаток8)

Ухвала суду апеляційної інстанції - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54570984>(Додаток9)

**Тобто суди вважають, що в новій редакції Закону України «Про судовий збір» від 22 травня 2015 року (вступив в законну силу 01.09.2016 року) звільнення від сплати судового збору споживачів - за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав, не передбачено.**

2.1. При розгляді касаційної скарги Вищий спеціалізований суд України в ухвалі від \_\_\_\_\_ року по справі № \_\_\_\_\_ зазначив, що згідно з роз'ясненнями, які містяться у постанові пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17 жовтня 2014 року № 10 «Про застосування судами законодавства про судові витрати у цивільних справах» (Додаток 15) (із змінами і доповненнями, внесеними постановою пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 25 вересня 2015 року № 10), споживачі за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав, свобод та інтересів, оскарження судового рішення як складової частини права на справедливий суд, передбаченого ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, звільняються від сплати судового збору.

Ухвала ВССУ України - <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57462898> (Додаток10)

2.2. При розгляді касаційної скарги Вищий спеціалізований суд України в ухвалі від 18 травня 2016 року зазначив, «якщо статтею 5 Закону України «Про судовий збір» не передбачено пільг щодо сплати судового збору деякими категоріями осіб чи за відповідними позовами, то при їх визначенні потрібно керуватися іншим законодавством України, зокрема і ст. 22 Закону України «Про захист прав споживачів».

Ухвала ВССУ України - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58045164> (Додаток11)

**Тобто в даному випадку суди вважають, що споживачі - за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав, звільняються від сплати судового збору.**

**Таким чином, існують дві позиції судів України щодо застосування одних і тих самих положень Закону України «Про захист прав споживачів» та Закону України «Про судовий збір», які відрізняються між собою.**

**Це призвело до порушення конституційних прав і свобод суб'єкта права на конституційне звернення, а саме:**

При розгляді апеляційної скарги на рішення районного суду позовом до ПАТ про захист прав споживачів та визнання недійсними кредитного, іпотечного договорів і договору поруки, як такі що укладені під впливом обману Апеляційний суд області виніс ухвали (Додатки 1,2,3), які стали на заваді та обмежили право доступу до суду, закріплене **Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (РИМ, 4.XI.1950):**

Ухвала апеляційної інстанції від 08.04.2016 року - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57043261>

Ухвала апеляційної інстанції від 19.04.2016 року - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57316918>

Ухвала апеляційної інстанції від 22.04.2016 року - <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57316977>

На підставі статті 147, пункту 2 статті 150 Конституції України ("Голос України", № 128 від 13 липня 1996р.) та відповідно до пункту 4 статті 13 та статей 42, 43, 94 Закону України "Про Конституційний Суд України" ("Голос України", № 199 від 22 жовтня 1996 р.) **прошу Конституційний Суд України дати офіційне тлумачення положень частини 3 статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» № 1023-XII** (Верховна Рада УРСР; Закон від 12.05.1991, Голос України від 08.06.1991, Відомості Верховної Ради УРСР від 23.07.1991 — 1991 р., № 30, стаття 379; Частина третя статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом України «Про судовий збір» № 3674-VI від 08.07.2011, Голос України від 03.08.2011 — № 142, Урядовий кур'єр від 04.08.2011 — № 141, Офіційний вісник України від 12.08.2011 — 2011 р., № 59, стор. 110, стаття 2349, код акту 57824/2011, Відомості Верховної Ради України від 06.04.2012 — 2012 р., № 14, стор. 633, стаття 87) **у взаємозв'язку** із пунктом 7 частини 1 статті 5, пункту 4 частини 2 статті 10 Закону України «Про судовий збір» № 3674-VI від 08.07.2011 (Голос України від 03.08.2011 — № 142), пунктом 7 Постанови №10 від 17.10.2014 року Пленуму Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (зі змінами від 25 вересня 2015 року) «Про застосування судами законодавства про судові витрати у цивільних справах» (<http://www.sc.gov.ua>).  
А саме:

1. Частина 3 статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» № 1023-XII (діє на даний час):

«Споживачі звільняються від сплати судового збору за позовами, що пов'язані з порушенням їх прав.»

2. Пункт 7 частини 1 статті 5 Закону України «Про судовий збір» № 3674-VI від 08.07.2011 (редакція до 01.09.2015 року):

«1. Від сплати судового збору звільняються:

7) державні органи, підприємства, установи, організації, громадські організації та громадяни, які звернулися у випадках, передбачених законодавством, із заявами до суду щодо захисту прав та інтересів інших осіб, а також **споживачі - за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав»**

3. Пункт 4 частини 2 статті 10 Закону України «Про судовий збір» № 3674 VI від 08.07.2011 (діє на даний час):

«2. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

4) у частині третій статті 22 Закону України "Про захист прав споживачів" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 7, ст. 84) слова "державного мита" замінити словами "судового збору".

1.1. Чи має право суд обмежувати доступ до правосуддя за позовами про захист прав споживачів шляхом постановлення ухвали про усунення недоліків (сплату судового збору), посилаючись на інше законодавство?

1.2. Чи є правомірною відмова суду у відкритті провадження за позовом про захист прав споживачів, із посиланням на те, що споживач має сплачувати судовий збір за позовами, що пов'язані з порушеннями їх прав, так як Законом України «Про судовий збір» звільнення такої категорії (споживачів) від сплати судового збору не передбачено?

2. Пункту 7 частини 1 статті 5 Закону України «Про судовий збір» (редакція до 01.09.2015 року) - «Від сплати судового збору звільняються:

7) державні органи, підприємства, установи, організації, громадські організації та громадяни, які звернулися у випадках, передбачених законодавством, із заявами до суду щодо захисту прав та інтересів інших осіб, а також споживачі - за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав», надавши відповідь на наступні питання:

2.1. Чи правомірно в даний Закон був включений пункт про звільнення споживачів від сплати судового збору за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав?

2.2. Чи правомірно не включений пункт про звільнення споживачів від сплати судового збору за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав в даний Закон в новій редакції (вступив в дію після 01.09.2015)?

3. Пункту 4 частини 2 статті 10 Закону України «Про судовий збір», що діє і на даний час - «2. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

4) у частині третій статті 22 Закону України "Про захист прав споживачів" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 7, ст. 84) слова "державного мита" замінити словами "судового збору", надавши відповідь на питання:

3.1. Чи це значить, що пункт про звільнення споживачів від сплати судового збору за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав в даний Закон не включений помилково і частину третю статті 22 Закону України "Про захист прав споживачів" треба враховувати в таких спорах?

4. Пункту 7 Постанови №10 від 17.10.2014 року Пленуму Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (зі змінами від 25 вересня 2015 року) «Про застосування судами законодавства про судові витрати у цивільних справах» - «Оскільки стаття 5 Закону № 3674-VI не містить вичерпного переліку пільг щодо сплати судового збору, то при визначенні таких пільг слід керуватися іншим законодавством України, наприклад, ..... статтею 22 Закону України від 12 травня 1991 року № 1023-XII "Про захист прав споживачів"», надавши відповідь на питання:

4.1. Чи повинні суди різних інстанцій (суди перших інстанцій, апеляційні суди, вищі суди та Верховний Суд) враховувати дану Постанову при вирішенні спорів та керуватися іншим законодавством, окрім Закону України «Про судовий збір», а саме, як в даному випадку, Законом України "Про захист прав споживачів"»?

**4.2. Чи звільняються споживачі від сплати судового збору за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав?**

**Додатки:**

1. Копія паспорта громадянки України на 1 аркуші;
2. Копія ухвали Апеляційного суду Черкаської області від 08 квітня 2016 року про залишення апеляційної скарги без руху на 1 арк.;
3. Копія ухвали Апеляційного суду Черкаської області від 19 квітня 2016 року про залишення апеляційної скарги без руху на 1 арк.;
4. Копія ухвали Апеляційного суду Черкаської області від 22 квітня 2016 року про залишення апеляційної скарги без руху на 1 арк.;
5. Копія ухвали Дарницького районного суду м. Києва від 14 грудня 2015 року на 1 арк.;
6. Копія ухвали Апеляційного суду м. Києва від 25 грудня 2015 року на 1 арк.;
7. Копія ухвали Апеляційного суду м. Києва від 22 січня 2016 року на 1 арк.;
8. Копія ухвали Ленінського районного суду м. Кіровограда від 27 листопада 2015 року на 1 арк.;
9. Копія ухвали апеляційного суду Кіровоградської області від 22 грудня 2015 року на 1 арк.;
10. Копія ухвали Вищого спеціалізованого суду України від 27 квітня 2016 року на 2 арк.;
11. Вищий спеціалізований суд України в ухвалі від 18 травня 2016 року зазначив на 1 арк.;
12. Копія ухвали Верховного Суду України від 14 січня 2016 року на 1 арк.;
13. Копія ухвали Верховного Суду України від 16 січня 2016 року на 1 арк.;
14. Копія ухвали Верховного Суду України від 08 квітня 2016 року на 1 арк.;
15. Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17 жовтня 2014 року № 10 «Про застосування судами законодавства про судові витрати у цивільних справах» (із змінами і доповненнями, внесеними постановою пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 25 вересня 2015 року № 10 на 5 арк.

Всього три копії Конституційного звернення з додатками.

Суб'єкт права на конституційне звернення,

Л.В. Атаєва

«12» вересня 2016 року